PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · JĘZYK POLSKI · KLASA 5

Dział 2. Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt

Czasownik jako część mowy, bezokolicznik i formy osobowe, osoba i liczba, czas przeszły, teraźniejszy i przyszły (prosty i złożony), rodzaj w czasie przeszłym, aspekt dokonany i niedokonany, formy bezosobowe na -no, -to, poprawne formy czasowników. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	5 zad. 21 pkt
2	**Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 26 pkt
3	**Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 18 pkt
4	**Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	3 zad. 17 pkt
5	**Sprawdzian: Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – grupa A** 20 minut · 23 pkt	6 zad. 23 pkt
6	**Sprawdzian: Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – grupa B** 20 minut · 23 pkt	6 zad. 23 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny. Podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 21 pkt

Przypomnij sobie

- **Czasownik** nazywa czynności (*biegać, pisać*) i stany (*spać, chorować*). Odpowiada na pytania **co robi? co się z nim dzieje?**
- **Bezokolicznik** to podstawowa forma czasownika. Tak zapisujemy czasownik w słowniku: *czytać, nieść, móc*. Bezokolicznik nie wskazuje osoby ani czasu.
- Czasownik w formie osobowej odmienia się przez **osoby**, **liczby**, **czasy** i **rodzaje**. Taką odmianę nazywamy **koniugacją**.

Osoba	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
1. osoba	(ja) czytam	(my) czytamy
2. osoba	(ty) czytasz	(wy) czytacie
3. osoba	(on, ona, ono) czyta	(oni, one) czytają

- **Czasy**: przeszły (*wczoraj czytałam*), teraźniejszy (*teraz czytam*), przyszły (*jutro będę czytać, jutro przeczytam*).
- **Rodzaj** czasownika widać w czasie przeszłym i w czasie przyszłym złożonym. W liczbie pojedynczej: męski (*czytał*), żeński (*czytała*), nijaki (*czytało*).
- W liczbie mnogiej są dwa rodzaje. **Męskoosobowy** – gdy w grupie jest choć jeden mężczyzna lub chłopiec: *chłopcy czytali, Ola i Kuba czytali*. **Niemęskoosobowy** – w pozostałych sytuacjach: *dziewczynki czytały, psy biegały*.
- **Aspekt niedokonany**: czynność trwa, powtarza się albo nie wiemy, czy się skończyła – *pisać, czytać, kupować*. **Aspekt dokonany**: czynność jest zakończona, ma wynik – *napisać, przeczytać, kupić*.

Aspekt	Czas przeszły	Czas teraźniejszy	Czas przyszły
niedokonany (*pisać*)	pisałem, pisałam	piszę	będę pisać, będę pisał(a) – przyszły **złożony**
dokonany (*napisać*)	napisałem, napisałam	– (brak)	napiszę – przyszły **prosty**

- Czasownik dokonany **nie ma** czasu teraźniejszego. Forma *napiszę* mówi już o przyszłości. Czas przyszły złożony (*będę* + czasownik) tworzymy tylko od czasowników niedokonanych.

- Pary czasowników powstają różnie: *pisać – napisać, robić – zrobić* (cząstka na początku), *kupować – kupić, zamykać – zamknąć* (inne zakończenie), *brać – wziąć, mówić – powiedzieć, oglądać – obejrzeć* (inny wyraz).
- **Formy bezosobowe** nie mówią, kto wykonał czynność: *posprzątano, otwarto* (zakończone na **-no**, **-to**) oraz *mówi się, pisze się* (z wyrazem *się*).

Kiedy? Czy czynność się skończyła?

wczoraj czytałam – czas przeszły

teraz czytam – czas teraźniejszy

jutro – czas przyszły

przeczytać – aspekt dokonany

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Określ formę czasownika *przeczytałyśmy*.
1. osoba (my), liczba mnoga, czas przeszły, rodzaj niemęskoosobowy (mówią dziewczynki), aspekt dokonany (czynność zakończona).

Przykład 2. Dlaczego nie mówimy *będę napisać*?
Czas przyszły złożony tworzymy tylko od czasowników niedokonanych: *będę pisać*. Od czasownika dokonanego tworzymy czas przyszły prosty: *napiszę*.

Przykład 3. Uzupełnij zdanie: Wczoraj Ola i Kuba ___ (grać) w szachy.
W grupie jest chłopiec, więc używamy rodzaju męskoosobowego: *grali*.

Zadania

1 **Połącz czasownik niedokonany z dokonanym. Wpisz literę.** ___ / 5 pkt

1. pisać	a) wziąć
2. kupować	b) powiedzieć
3. brać	c) napisać
4. mówić	d) obejrzeć
5. oglądać	e) kupić

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

2 **Przyporządkuj czasowniki do czasów. Wpisz je do tabeli.** ___ / 6 pkt

biegłam śpiewasz zjem będziemy grać czytali rysuje

czas przeszły	czas teraźniejszy	czas przyszły

Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – ćwiczenia podstawowe

KARTA 2/6

Sprawdzam, czy rozumiem podstawy

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 26 pkt

Pamiętaj: wczoraj czytałam – czas przeszły

1 **Odmień czasownik *nieść* w czasie teraźniejszym.** ___ / 6 pkt

1. ja _____
2. ty _____
3. on _____
4. my _____
5. wy _____
6. oni _____

2 **Uzupełnij zdania. Wpisz czasownik *iść* w czasie przeszłym.** ___ / 5 pkt

1. Tomek _____ do szkoły.
2. Ania _____ do biblioteki.
3. Chłopcy _____ na boisko.
4. Dziewczynki _____ do parku.
5. Ja (chłopiec) _____ do domu.

3 **Zamień czas przeszły na czas przyszły.** ___ / 6 pkt

1. czytałem → _____
2. przeczytałem → _____
3. kupowała → _____
4. kupiła → _____
5. robiliśmy → _____
6. zrobiliśmy → _____

4 **Przyporządkuj czasowniki do aspektów. Wpisz je do tabeli.** ___ / 8 pkt

jeść zjeść wracać wrócić zamykać zamknąć dawać dać

aspekt niedokonany	aspekt dokonany

5 **Które zdanie jest zapisane poprawnie?** ___ / 1 pkt

A. Poszłem do sklepu.
B. Poszedłęm do sklepu.
C. Poszedłam do sklepu.
D. Poszedłem do sklepu.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Sprawdzian: Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 23 pkt

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 23 pkt

1 Przyporządkuj czasowniki do czasów. Wpisz je do tabeli. ___ / 6 pkt

pływałem gotuje ugotuję będą tańczyć spały piszecie

czas przeszły	czas teraźniejszy	czas przyszły

2 Uzupełnij zdania. Wpisz czasownik *móc* w czasie przeszłym. ___ / 5 pkt

1. Tata _____ przyjść.
2. Mama _____ przyjść.
3. Rodzice _____ przyjść.
4. Siostry _____ przyjść.
5. Ja (dziewczynka) _____ przyjść.

3 Połącz czasownik niedokonany z dokonanym. Wpisz literę. ___ / 5 pkt

1. robić	a) zamknąć
2. dawać	b) obejrzeć
3. zamykać	c) zrobić
4. brać	d) wziąć
5. oglądać	e) dać

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

4 Określ osobę, liczbę i czas czasowników. ___ / 3 pkt

1. napiszesz – _____
2. śpiewaliśmy – _____
3. rysują – _____

5 Popraw błędne formy czasowników. ___ / 3 pkt

1. Wczoraj poszłem do kina. → _____
2. Jutro będę zrobić zadanie. → _____
3. Oni nie rozumią. → _____

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – zestaw 6 kart pracy z kluczem i powtórką, klasa 5

Podgląd pokazał 6 z 17 stron. Pełna wersja: 17 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – najważniejsze wiadomości – 5 zadań, 21 pkt
- Karta 2: Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 26 pkt
- Karta 3: Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – utrwalenie – 5 zadań, 18 pkt
- Karta 4: Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – w praktyce – 3 zadania, 17 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – grupa A – 6 zadań, 23 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, aspekt – grupa B – 6 zadań, 23 pkt

Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z przykładami.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/jezyk-polski-klasa-5-dzial-02-czasownik-osoba-liczba-czas-rodzaj-aspekt-zestaw